

ΜΕΤΑ ΓΑΜΟΝ ΕΥΤΥΧΗ

I

QTAN ἀπέθανεν δὲ Βενθύλος εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητος καὶ δράσεώς του, δῆλοι ἔλεγον δτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ζῆσῃ ἢ σύζυγός του Θεανώ. Τόσον εὐτυχισμένον ἀνδρόγυνον δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο εἰς τὴν πόλιν. Ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη εἶχε λάθει διαστάσεις λατρείας, καὶ ἡ λατρεία αὐτή, μολονότι μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ θυγατρίου των ἐμερίζετο, ἐμενε πάλιν δλόκληρος.

Τὴν εὐτυχίαν συνεπλήρου καὶ ἐκόσμει ἡ εὐμάρεια τοῦ οἴκου των. Μὲ τὰς ἐπιτυχεῖς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις δὲ Βενθύλος εἶχεν ἀποκτήσει ἐντὸς δλίγων ἐτῶν ἀρκετὸν πλούτον καὶ συνεπῶς ὑπόληψιν, ποῦ εἶνε ἡ σκιὰ τοῦ πλούτου, καὶ ὡς σκιὰ τὸν ἀκολουθεῖ πάντοτε. Τόσον μεγάλη εὐτυχία ἐν τῷ γάμῳ ἐπὶ πέντε δλόκληρα ἔτη ἀποτελεῖ φαινόμενον σπανιώτατον. Ὁ κόσμος τὸ δακτυλοδεικτεῖ, τὸ σχολιάζει, καὶ, ὡς πιστεύουν μερικοί, τὸ ματιάζει, ἀφοῦ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον δτι οἱ θεοὶ φθονοῦν τοὺς ἐπὶ γῆς εὐτυχοῦντας.

Καὶ δμως ἐπέζησεν ἡ Θεανώ, μολονότι δὲ αὐτὴν δλα ἥσαν μαῦρα καὶ σκοτεινά. Ἡ λύπη, τὰ δάκρυα, ἡ ἀϋπνία καὶ ἡ ἀτροφία τὴν ἔφεραν μέχρι τοῦ χείλους τοῦ τάφου, καὶ βεβαίως θὰ τὴν ἔρριπτον ἔκει, ἀν δὲν ἥρχετο μεγάλη βοήθεια ἀπό τὴν μικρὰν "Ἐλλην, τὸ τριετές θυγάτριόν της. Ἐπὶ ἔξ μηνας ἔμενεν διαρκῶς κατάκοιτος μὲ συχνὰς λιποθυμίας. Δὲν ἥθελε νὰ βλέπῃ οὔτε νὰ δμιλῇ κανένα, καὶ εἰς τὸν κατάκλειστον κοιτῶνα τῆς εἰσήρχετο μόνον μία ὑπηρέτρια, δ ἀδελφός της Κλεώπας καὶ ἡ μικρὰ Ἐλλη, ἡ δποία μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν ἐπιπλήξεως καὶ παραπόνου ἐπανελάμβανε:

— Γιατὶ κλαίεις, μαμά; Ἐσύ δλο κλαῖς. "Ελα νὰ φάμε μαζί. Γιατὶ δὲν ἔρχεσαι;

Εἶχε καταντῆσει σκελετός καὶ ἦτο δύσκολον ν' ἀναγνωρίσῃ κανείς, δτι τὸ δστεῶδες καὶ ώχρὸν πρόσωπον καὶ τὰ βουληγμένα μάτια τῆς μαυροφόρας χήρας ἀνῆκον εἰς τὴν ἄλλοτε λάμπουσαν ἀπό χαράν, τὴν γελαστὴν καὶ ροδόχρουν, τὴν ζωηρὰν καὶ ἀγγελόμορφον κυρίαν Βενθύλου, ποῦ δταν ἔβλεπεν δ κόσμος εἰς τὸν περί-

πατον ἦ ἐφ' ἀμάξης μὲ τὸν ἀγαπημένον της ἄνδρα, ἔλεγε δακτυλοθεικῶν: «Νά, τὸ εὐτυχισμένον ἄνδρόγυνον».

Τὸ παιδίον ὅμως εἶνε δῆλος τοῦ οἰκου. Ὁπως δῆλος, ἔτσι καὶ αὐτὸ μεταδίδει θερμότητα καὶ ζωὴν δλόγυρά του. Εἶνε πηγὴ διαρκοῦς ἀκτινοβολίας· ἀκτινοβολεῖ τὴν ἀγάπην, τὸ μόνον αἰσθημα ποὺ τρέφει τὴν φυχήν, συντηρεῖ τὴν ζωὴν καὶ νικᾷ τὴν ἀπελπισίαν. Καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες γίνονται μικροβιώτεροι, ὅταν περιστοιχίζωνται ἀπὸ μικροὺς ἑγγόνους, καὶ θερμαίνονται ἀπὸ τὰ τρελά των παιγνίδια, ἀπὸ τοὺς γέλωτας καὶ τὴν εὐθυμίαν των. Τότε πράγματι συμπληροῦται ἡ ζωὴ καὶ λαμβάνει τὸ σχῆμα τοῦ κύκλου, τὸ τελειότερον δηλαδὴ γραμμικὸν σχῆμα, ποὺ ἔδωκεν δῆλος στηγεῖς τοὺς στρογγυλοὺς κόσμους τοὺς περιφερομένους κυκλικῶς εἰς τὸ ἄπειρον.

Καὶ ἡ ἀκτινοβολία τῆς "Ελλην" ἔθέρμανε τὴν δυστυχή μητέρα της, καὶ βαθμηδὸν ἐμετριάζε τὴν δύνην τοῦ σπαρακτικοῦ χωρισμοῦ. "Αλλως τε τὸ μητρικὸν αἰσθημα τίλλο εἶνε εἰμὴ τὸ ισχυρὸν ἔνστικτον τοῦ νὰ χαραχθῇ καὶ ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τὸ τέλειον σχῆμα τοῦ κύκλου;

"Η Θεανώ γρχισε νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὴν μικράν της ἀφινε χάριν αὐτῆς τὸ δωμάτιόν της, τὴν συντρόφευε εἰς τὸ γεῦμα, τὴν παρηκολούθει εἰς τὰ παιγνίδια. "Ηρχισε νὰ τὴν ἐνδύῃ, νὰ τὴν κτενίζῃ καὶ νὰ τὴν φροντίζῃ ὡς ἀλλοτε, καὶ διὰ πρώτην φορὰν κατόπιν πολλῶν μηνῶν ἐπανῆλθεν εἰς τὰ μαραμένα της χείλη τὸ μειδίαμα, δειλὸν ἀκόμη καὶ ἐντροπαλόν, ὡς μία τοῦ ἥλιου ἀκτίς διασχίζουσα μαῦρα σύννεφα.

— Γιατί κλαίεις, μαμά;

II

Τὴν ἐξασφάλισιν τῆς περιουσίας τοῦ θανόντος καὶ τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τῆς Θεανοῦς εἶχεν ἀναλάβει δῆλος τῆς Κλεώπατρας, συνέος τριακοντούτης, ἀναδειχθεὶς ἐμπειρος καὶ ίκανὸς εἰς τὸ δυσχερές ἔργον τῆς διατηρήσεως τῶν κεκτημένων. Καὶ δταν ἡ χήρα

ηρχισε νὰ ἐπισκέπτεται τὸν τάφον τοῦ ἀνδρός, δὲ Κλεώπας δὲν τὴν ἀπέτρεπε, σκεπτόμενος ὅτι ἡ κίνησις εἰς τὸ ὑπαίθρον καὶ δὲν ἦτο θὰ τὴν ἔζωγόνει, καὶ ὅτι αἱ συγκινήσεις τοῦ νεκροταφείου μᾶλλον ἀνακουφίζουν παρὰ καταβάλλον. Ὑπεστήριξε μάλιστα καὶ τὴν ιδέαν της, δὲ τὸ περιπέτερο νὰ σκεφθοῦν περὶ ἐγέρσεως μνημείου μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ ἑτησίου μνημοσύνου. Ὡς κατάλληλον δὲ ἀρχιτέκτονα συνέστησε τὸν φίλον καὶ διηγήσας τὸν Δημάκην.

Μὲ τὰς δύο αὐτὰς ἀσχολίας τῆς Ἐλληνος καὶ τοῦ μνημείου, τὸ πνεῦμα τῆς Θεανοῦς ἔπαινε πλεον νὰ εἰνε διαρκῶς προσηλωμένον εἰς τὴν εἰκόνα τῆς καταστροφῆς. Αἱ ἀσχολίαι μᾶς φέρουν ἐξ ἀνάγκης εἰς ἀρμονίαν μὲ τὸ περιβάλλον, καὶ ἡ ζωὴ τότε ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν της.

Ἡ μικρὰ Ἐλλην ἀπεστρέψετο δύο πράγματα, τὰ μαῦρα φορέματα καὶ τὰς ἐπισκέψεις εἰς τὸ Νεκροταφεῖον, δσάκις ἐξήρχετο μὲ τὴν μητέρα της ἐφ' ἀμάξης. Σιγὰ - σιγὰ ἡνάγκασε τὴν μητέρα νὰ κάμνουν συχνούς περιπάτους εἰς ἔξοχικώτερα μέρη καὶ νὰ φορῇ τούλαχιστον κατ' οἰκον τὰ χρωματιστὰ φορέματα, ποῦ ηγάπα καὶ ἐπροτίμα τόσον πολὺ.

Τὰ σχέδια τοῦ μνημείου μετὰ πολλὰς συσκέψεις, ὥν μετεῖχε καὶ ἡ Θεανώ, κατέστρωσεν δὲ Δημάκης. Μετὰ τὸ καλλιτεχνικὸν ὅμως ἔγγιμα ἡγέρθη καὶ φιλολογικὸν περὶ τοῦ ἐπιτυμβίου. Ἡ Θεανώ τὸ ἔθελεν ἔμμετρον, ὡς συνειθίζετο πρὸ μιᾶς γενεᾶς, καὶ ἀποταθεῖσα εἰς ἕνα γηραιόν στιχουργὸν ἐπρομηθεύθη πέντε ἐπιγράμματα ἀντὶ ἑνός.

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κλεώπα δὲν ἤσαν πομπώδη μὲ πολλὰ ἐπίθετα καὶ διλήγην οὐσίαν.

— Θὰ ἔχομεν τὴν ἀθηνασίαν τοῦ γελοίου, ἀν χαράξωμεν οἰονδήποτε ἐξ αὐτῶν.

— Ἀδύνατον νὰ χαραχθοῦν, εἶπεν δὲ Δημάκης. Τὸ μάρμαρον δὲν δμοιοίαζει τὸν χάρτην ἀποκρούει τὴν φλυαρίαν.

— Αὐτά, προσέθεσεν δὲ Κλεώπας, δὲν λέγονται καλὸν ἐπιτύμβια, ἀλλὰ ραφψδίαι, διπλαὶ τὸ λέγει καὶ ἔν αρχαῖον ἐπίγραμμα διὰ τὰ ἔχοντα στίχους περισσοτέρους τῶν ἔξι.

Ἡ Θεανώ ὑπεχώρησεν ὅχι τόσον εἰς τὴν αὐθεντίαν τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, δσον διότι εἰς κανὲν τῶν πέντε δειγμάτων δὲν ἔδιεπε τὸν ιδικόν της πόνον, οὔτε τὸ αἰσθημα τῆς ἀπαρηγορήτου κήρας. Ἐπλήρωσε λοιπὸν γενναῖως τὰ στιχουργήματα, τὰ ἔθαψεν ἐντὸς τῶν συρταρίων της, καὶ ἡτο περίφροντις ποῦ νὰ εῦρῃ ἄλλον δεξιώτερον ἐπιγραμματοποιόν, δτε δὲ Δημάκης ἔφερε μίαν ημέραν τὸ ἔγγιμον ἐπίγραμμα:

Πέντε μόλις ἔτη ζήσας δὲ Βενθύλος εὐδαιμόνως,
κεῖται ἐδῶ· ἀλλ' ἐν τῷ τάφῳ καὶ θαρὼν δὲν εἴνε μόνος.

— Η καρδιὰ τῆς λατρευτῆς του Θεανοῦς μαζί του κεῖται.

— Οχι τὸν νεκρόν, τὴν χήραν, ὅσον πιέσει, νὰ θρηνήτε.

— Αὐτὸ εἰνε, εἶπεν ἡ Θεανώ. Μὲ φαίνεται σὰν νὰ τὸ ὑπαγόρευσα ἐγώ.

— Τὸ ἔγραφεν δὲ ἀδελφός μου Κώστας, ἀφοῦ τοῦ εἰπα πῶς τὸ θέλετε. Αὐτὸς στιχουργεῖ ὅπως ἡ ἡχώ, δηλαδὴ ἔνας ἴδεας ιδεικάς του δὲν ἔχει ποτέ.

Οὐ Κλεώπατρας δι' ἐνὸς μορφασμοῦ ἔθειξε τὴν ἀπαρέσκειάν του. Ἡτο γνωστὴ ἡ γνώμη του, δτι τὰ ἐπιτύμβια μάρμαρα πρέπει νὰ διμιλοῦν διὰ τοὺς νεκροὺς καὶ ὅχι διὰ τοὺς ἐπιζῶντας διότι οἱ λόγοι καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν νεκρῶν μετέχουν τῆς ἀθανασίας των καὶ εἰνε ἀμετάβλητα, ἐνῷ τὰ αἰσθήματα τῶν ζώντων μεταβάλλονται. Ἀλλὰ βέβαιος ὢν, δτι θὰ δυσηρέστε τὴν ἀδελφήν του χωρίς νὰ τὴν πείσῃ, δὲν ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀπόρριψιν, μολονότι διὰ τοῦ ἐπιτὴν πείση, δὲν ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀδελφήν του χωρίς νὰ γράμματος ἐγίνετο κυρίως ἐπίθειξε τῶν αἰσθημάτων τῆς Θεανοῦς.

III

Μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βενθύλου ἦγέρθη ὥραῖον μνημείον κοσμούμενον ὑπὸ λαμπρῶς ἔξειργασμένης προτομῆς. Τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ ἔξοχως ἐπιτυχόντος εἰς τὴν διμοιότητα καὶ τὴν ἔκφρασιν, ἡ Θεανὼ παρήγγειλεν δμοίαν ἀλλὰ μικροτέραν προτομήν καὶ τὴν ἔθεσε μετ' ἄλλων εἰκόνων καὶ ἐνθυμίων εἰς ἵδιον δωμάτιον μετατραπέν εἰς μουσεῖον.

Ἐκεὶ τὸ γραφεῖον τοῦ Βενθύλου, ἀθικτὸν ὅπως δταν ἔζη. Ἐκεὶ αἱ λυχνίαι του, ἡ πολυθρόνα του καὶ τὸ ἀνάκλιντρον, δπου ἐσυνεί-θεις νὰ ἀναπαύεται. Ἐκεὶ τὰ φορέματά του, τὰ μανδήλια, τὸ ὕρο-λόγιον μὲ τὴν χρυσῆν ἀλυσον καὶ τὸ ἔξυπνητῆρι, ποὺ δσον ἄλλοτε ἡ Θεανὼ ἀντιπαθοῦσε, τόσον τώρα τὸ ἐλάτρευε τὸ εὑρισκεν δμοιο-παθές μὲ τὴν ἀγάπην της διότι καὶ τὰ δύο ἡσαν ἀνίκανα νὰ ἔυπνήσουν τὸν κοιμηθέντα.

Μετὰ τὴν ἀναστάτωσιν ἥρχισε μία ἥρεμος καὶ τακτικὴ ἥωή, ὡς συμβίξινει μετὰ καταστροφὰς ἥφαιστειωδῶν ἔκρηξεων καὶ σεισμῶν. Ἐπι τῶν ἐρειπίων καὶ τῆς λάθας δὲν ἀργοῦν νὰ ἀναφανοῦν βότανα, ἀλλόη, ἀνθη, δενδρύλια καὶ ἀμπελος. Ἡ ἀμπελος μάλιστα καρπο-χλόη, ἀνθη, δενδρύλια καὶ ἀμπελος. Ἡ ἀμπελος μάλιστα καρπο-φορεὶ μὲ περισσὴν γονιμότητα, ὡς νὰ θέλῃ ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἀνθρωπὸν διὰ τὸν ἀπολεσθέντα χρόνον.

Ἡ "Ελλη, πενταετὲς ἥδη ἔξυπνότατον καὶ χαριτωμένον κοράσιον, ἥτο τὸ χάριμα τῆς μητρός της. Ἐπλημμύρει τὸν οἶκον ἀπὸ χαρὰν ποὺ σκορπίζει ἡ ἀπλαστος παιδικὴ ψυχὴ μὲ τὰ πτερυγίσματα μυριάδων ἐντυπώσεων, διότι πᾶσα ἐντύπωσις ἥτο καὶ μία ἀπορία.

Διὰ μητέρα, καὶ μάλιστα νεαράν, ἥδονικωτέρα ἀπόλαυσις ἄλλη δὲν ὑπάρχει. Αἱ ἐρωτήσεις τοῦ παιδίου πίπτουν βροχηδὸν ὡς βολί-δες, ἡ μία λαμπροτέρα τῆς ἄλλης, ἀπὸ τὸ νεφέλωμα τῆς λο-γικῆς του.

Καὶ ἡ μήτηρ διαρκῶς ἀπαντᾷ, καὶ δταν ἀκόμη τὴν φέρουν εἰς ἀμηχανίαν αἱ ἐρωτήσεις. Διὰ τῶν ἀπαντήσεων αὐτῶν ἡ μήτηρ γεννᾷ βαθμηδὸν τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ της τελειοποιοῦσα τὴν πρώ-την γέννησιν, τὴν φυσιολογικήν, διὰ τῆς δευτέρας τῆς ψυχολογικῆς.

Αἴφνης μίαν ἥμέραν ἡ "Ελλη ἀδιαθετεῖ. Τόσον μεγάλην δμως είχεν δρμήν πρὸς τὴν κίνησιν καὶ ὅρεξιν πρὸς τὰ παιγνίδια της,

ώστε δέν εστεργε νὰ κατακλιθῇ μὲ δλας τὰς προσπαθείας τῆς μητρός. Πρὶν καταλάβῃ η Θεανὼ τὶ συμβαίνει, πρὶν διαγνώσῃ δὲ ιατρὸς τὴν νόσον, τὴν τρίτην γῆμέραν· η θέσις τῆς μικρᾶς ήτο σοθαρά, τὴν τετάρτην ἀπελπιστική, τὴν πέμπτην η "Ελλη ἔκειτο νεκρά.

Ἐεψύχησε κρατοῦσα σφικτὰ εἰς τὴν ἀγκάλην τὴν κούκλαν της. Δέν ηθελε μὲ κανένα τρόπον νὰ τὴν ἀποχωρισθῇ, καὶ ἀπεχωριζετο ἀπὸ τὴν μαυά της.

IV

Νέα τώρα ἐρείπια φοδερώτερα. Νέα ἐρήμωσις χειροτέρα τῆς πρώτης. «Τὴν πρώτην φορὰν ἐσήθη ἀπὸ τὸ παιδί της, τώρα ποὺς θὰ

τὴν σώσῃ;» ἔλεγεν δὲ κόσμος, κ' ἐπειρίμενε κάθε πρωὶ ν' ἀκούσῃ τὴν εἰδησιν τῆς αὐτοκτονίας, ἀφοῦ η Θεανὼ μίαν φράσιν ἐπανελάμβανε διαρκῶς: «Αφῆστε με νὰ πάγω στὸ σπίτι μου· μὲ περιμένει δὲ ἄνδρας μου καὶ η "Ελλη μου".

Ο Κλεώπας ὅμως ἐλάμβανεν δλας τὰς προφυλάξεις. Δέν ἀφήκε πλησίον της φαλίδα καὶ διτι, ἀλλο αἰχμηρὸν καὶ κοπτερόν· δλα τάφηρεσε καὶ τὰ ἐκλείδωσε. Ἐπήρε καὶ μίαν νοσοκόμιον διὰ νὰ ἀγρυπνῇ μὲ τὴν θαλαμηπόλον νυχθημερόν, καὶ δὲ ιδιος πολλὰς ὥρας ἔμενε μαζί της περιστέλλων τὴν δρμήν τῶν ἐπικινδύνων κρίσεων τῆς ἀπογνώσεως, μὲ στοργὴν φιλάδελφον, παρηγορῶν καὶ ἐνθαρρύνων.

«Παρήγγειλε δμοίαν προτομήν, τὴν δποίαν ἔθεσεν εἰς ίδιον δωμάτιον...»

Αλλὰ οἱ ἐκ μοχθηροῦ θεώμενοι τὰ ἀνθρώπινα καὶ ἀποδίδοντες πάντοτε εἰς αὐτὰ πονηρὸν ἐλατήριον δέν ἀνεγνώριζαν κανὲν εὔγενὲς αἰσθημα οὕτε εἰλικρινῆ στοργὴν εἰς τὸν Κλεώπαν.

— Δέν βαρυέσθε, ἔλεγον. «Ολ' αὐτὰ εἶνε προσποίησις, στάκτη στὰ μάτια. Ο Κλεώπας κυττάζει μίαν ὥραν ἀρχήτερα νὰ πάγῃ η Θεανὼ ἔκει ποῦ θέλει, διὰ νὰ τὴν κληρονομήσῃ αὐτός. Η περιουσία τοῦ Βενθύλου, ἀπὸ τὴν δποίαν τόσον ὡφελήθη ἔως τώρα, γίνεται δλη ίδιακή του.

Ἐν τούτοις παρήρχοντο ἔνδομάδες καὶ μῆνες, χωρίς νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀπαισιά πρόρρησις τοῦ κοινοῦ. Αἱ νευρικαὶ κρίσεις καθησύχασαν ταχύτερον ἢ δύσον ἀνεμένετο. Εἰς τὴν πρώτην μεγάλην τρικυμίαν φοβεῖται ὁ πλοιαρχὸς περισσότερον· τὴν δευτέραν ἀντιμετωπίζει γενναιότερον· διότι δύσις ἔξεως καὶ πείρας προστίθεται εἰς τὸν ὄργανισμόν.

Ἄλλως τε ὁ Κλεώπας ἔπεισε τὴν Θεανὼ νὰ μετοικήσουν εἰς ἔξοχήν, διοῦ ἀπὸ ἐνὸς ἥδη ἔτους ὁ ἀγροτικὸς βίος ἐσκόρπιζε τὴν βαρεῖαν ἀτμόσφαιραν τῶν μαύρων ἵδεων της, καὶ ἔδιδε μίαν ἀσυνήθη γλυκύτητα εἰς τὴν μελαγχολικὴν φυσιογνωμίαν της, χρώματα εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εὑρωστίαν εἰς τὸ σῶμα της.

Κατεγίνετο μὲ τὰ ἀνθη τοῦ κήπου, τὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ τὰς δύο ἀγελάδας της, καὶ τῇ προτροπῇ τοῦ Κλεώπατρα ἐξασκηθεῖσα εἰς τὴν ἱππασίαν ἔκαμνε μακροὺς περιπάτους μαζὶ του εἰς τὰς ὠραίας πέριξ τοποθεσίας. Ἔβλεπε διὰ πρώτην φορὰν εὐρεῖς ὅριζοντας, ποῦ ἐνθύμιζον τὸν ἄλλοτε εὔρυν δρίζοντα τῆς εὐτυχίας της. Ἡ κίνησις ἀντικατέστησε τὸν καθεστηκότα βίον, ἢ δὲ νεότης (διότι τώρα μόλις εἰσήρχετο ἡ Θεανὼ εἰς τὸ τριακοστὸν ἔτος) ἐχάριζε πάλιν τὰ δῶρα της, τὴν ἀδρότητα καὶ τὸ σφρίγος εἰς τὴν πολυπαθῆ χήραν.

Κοινωνικὰς σχέσεις εἶχεν ἀνέκαθεν ὀλίγας· διότι ὁ Βενθύλος εἶχεν ἀξίωμα διτὶ δε εὐτυχῆς περιορίζει εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, ἐνῷ δὲ ἐπιδιώκων τοιαύτας δημολογεῖ διτὶ δὲν εἰνε εὐχαριστημένος μὲ τὴν οἰκογενειακήν του ἑστίαν καὶ μὲ τὸν ἔαυτόν του. Ἀπὸ τοῦ θανάτου διμώς τοῦ ἀνδρός της εὐρίσκετο εἰς ἐντελῆ ἀπομόνωσιν. Δύο συγγενεῖς μόνον ἔβλεπε, τὴν ἐξαδέλφην της Κλειώ καὶ τὴν θείαν της Καλλιόπην, τὰς δηποίας ἐκράτει συχνὰ εἰς τὴν ἔξοχήν, καὶ τὸν Δημάκην, διτις ἥρχετοι συχνότερον, ἀφ' ὅτου ἀνέλαβε τὴν ἀγακαίνισιν τοῦ περιπτέρου τῆς ἐπαύλεως. Ἡ οἰκειότης ἐκ τούτου ἐγίνετο μεγαλειτέρα καὶ πολλάκις δημάκης συνώδευεν εἰς τὰς ἱππευτικὰς ἐκδρομὰς τὴν Θεανὼ καὶ τὸν Κλεώπαν.

Ἡ Θεανὼ ἐνεθάρρυνε τὰς συχνὰς ἐπισκέψεις καὶ διαμονὰς τοῦ Δημάκη μὲ τὸν σκοπὸν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Κλειοῦς. Αὐτή, νεᾶνις ζωηρά, μὲ ἀρκετὴν μόρφωσιν, εὐειδής καὶ μὲ τάλαντον μουσικὸν ἐξαίρετον, ἐδείκνυε πολλὴν συμπάθειαν πρὸς τὸν Δημάκην. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἀδιάφορος περιωρίζετο εἰς τυπικὰς φιλοφρονήσεις.

Ἡμέραν τινὰ ἡ Θεανὼ ὑπὸ τὴν σκιάδα τοῦ κήπου μὲ τὴν πεποίθησιν διτὶ θὰ ἀπέσπα τὴν συναίνεσίν του, ποῦ εἶχεν ἥδη ἀρνηθῆ εἰς τὸν Κλεώπαν, τὸν ἥρωτησεν ἀποτόμως:

— Διατί, κύριε Δημάκη, δὲν ἀποφασίζετε νὰ δώσετε τὸν λόγον σας; Ἡ Κλειώ εἰνε κόρη εὐμορφη, καλὴ νοικουρά, καί, δπως τὸ ἐννοήσατε βέβαια, σας ἀγαπᾶ.

— Κυρία μου, ἂν εἶχε τὴν ἴδιακήν σας χάριν, τὴν ἴδιακήν σας εὐμορφιάν καὶ τὴν ἀγγελιακήν σας ψυχήν, δὲν θὰ ἐδίσταξα οὕτε στιγμήν.

— Τί λέγετε; τὰς διέκοψεν γῆ Θεανώ, τῆς δποίας τὰ μάγουλα ἐκοκκίνισαν αἰφνιδίως ἀπὸ τὴν ταραχήν της. Ἐγὼ δὲν εἰμαι πλέον τίποτε. Δὲν λογαριάζομαι. Εεύρετε πολὺ καλά δτι ἔξωφλησα μὲ τὸν κόσμον.

— Δι' ἐμὲ δμως εἰσθε τὸ πᾶν. Μὲ ἀναγκάζει γῆ πρότασίς σας νὰ ἀποκαλύψω τὸ μυστικόν μου. Δὲν ἐννοήσατε βέβαια τόσον καιρὸν τίποτε ἀπὸ τὴν κρυφήν μου ἀγάπην, ποῦ δσον ἐμεγάλωνε, τόσον περισσότερον τὴν ἔκρυπτα, καὶ δσον τὴν ἔκρυπτα, τόσον δυνατώτερα μὲ ἔδεσμεύατε, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζετε.

— Τί λόγοι εἶνε αὐτοί, κύριε Δημάκη;

— Δυστυχῶς δὲν εἶνε μόνον λόγοι.

— Μὰ τὶ ἡμπορεῖτε νὰ ζητῆτε ἀπὸ ἐμέ, ποῦ εἰμαι μία σκιὰ παρελθούσης ζωῆς;

— Νὰ εἰμαι γῆ σκιὰ τῆς σκιᾶς σας· αὐτὸ μὲ ἀρκεῖ. Καὶ ἀν ἔξωφλησατε μὲ τὸν κόσμον, τότε κατ' ἀνάγκην θὰ ἐξοφλήσω κ' ἔγω. Κάμνω σχέδια ώς βλέπετε διὰ τοὺς ἄλλους· διὰ τὸν ἑαυτόν μου δὲν θὰ σχεδιάζω τίποτε, καὶ δ βίος μου δὲν θὰ ἔχῃ κανένα σκοπόν, δπως καὶ δ ἰδικός σας.

— Ἐγὼ λοιπὸν ἐμποδίζω καὶ τὴν Κλειώ νὰ εύτυχήσῃ; "Αλλη συμφορὰ κι' αὐτή.

— Μήν ἔχετε τύψιν συνειδότος. Ἡ Κλειώ δὲν θὰ γῆτο εύτυχής μαζί μου. Καὶ ἀν σᾶς δυσηρέστησα μὲ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ αἰσθήματός μου, ζητῶ ταπεινῶς συγγνώμην. Θ' ἀγαπῶ καὶ ἀς μὴ ἀνταγαπῶμαι.

— Χειροτέραν ἐκλογὴν δὲν γῆτο δυνατὸν νὰ κάμετε.

— Ἡ ἐκλογὴ εἶνε ἀρίστη· ἀλλὰ τὸ εἰδος τῆς ἀγάπης, ἐπειδὴ τὸ θέλετε μονομερές, γίνεται ἐλεγειακόν. Ἐγὼ δμως θ' ἀγαπῶ καὶ ἀς μὴν ἐλπίζω.

— Ομιλεῖτε περὶ ἀγάπης. Καὶ ποῖος τὴν ἐγνώρισε τόσον καλὰ καὶ συγχρόνως τόσον σκληρά, δσον ἔγω καὶ ώς σύζυγος καὶ ώς μῆτηρ; Τὴν ἔξηντλησα δλόκηρον καὶ μὲ ἔξηντλησε τελείως.

— Ἡ ἀγάπη δὲν ἔξαντλεῖται ποτέ. Καὶ δταν βιαίως κοπῆ καὶ πέση δ κορμός της, γῆ ριζα ἀναδίδει. Πράττομεν ιεροσυλίαν, δταν ἐμποδίζωμεν τὴν νέαν βλάστησιν, ποῦ ἀπαιτεῖ γῆ φύσις.

— Γνωρίζετε, κύριε Δημάκη, δτι τὸ παρελθόν μου ἐσωρεύθη εἰς ἐρείπια καὶ συμπαρέσυρε καὶ παρὸν καὶ μέλλον. Ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ ἐρείπια θέλετε νὰ κτίσετε μέγαρον διὰ τὸν ἔρωτά σας; αὐτὰ ζητεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε ώς ὄλικὸν οἰκοδομῆς; "Αν δὲν ἀπατῶμαι, αὐτὸ θὰ γῆτο ιεροσυλία. Στρέφατε τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν Κλειώ. Θὰ σχεδιάσετε τὸ ώραιότερον μέγαρον τῆς εύτυχίας καὶ διὰ τοὺς δύο σας, χωρὶς κανένα ἐμπόδιον, χωρὶς νὰ ἐκρίζωντε θεμέλια, χωρὶς νὰ μετακινήτε ὅγκωδη ἐρείπια, χωρὶς νὰ ταράττετε τὴν ιεράν των σιγήν.

— "Ο ἔρως μου, κυρία Θεανώ, δὲν εἶνε ἀνεμοδείκτης, διὰ νὰ στρέψῃ ἔδω κ' ἔκει. "Αγαπῶ ἐσᾶς καὶ δχι τὴν Κλειώ. "Ἐχω πεποίθησιν εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης. Κάμνει θαύματα νεκραναστά-

σεως και ἀναγεννήσεως. "Οσον και ἀν θέλετε νὰ διώχνετε τὴν νέαν ζωῆν, οἱ νόμοι τῆς φύσεως τὴν ἀπαιτοῦν, και ἡ φύσις εἰνε ἰσχυροτέρα ἀπὸ τὴν θέλησίν σας και ἀπὸ τὰς κοινωνικὰς προλήψεις. Εἰς τὸ κενὸν ποῦ ἀποστρέφεται ἡ φύσις, διότι δὲν ὑπάρχει ζωή, πῶς εἰνε δυνατὸν νὰ ζῆτε; Και ζωὴ χωρὶς ν' ἀγαπᾶτε, πῶς εἰνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ; Αὐτὸς εἰνε παρὰ φύσιν και ἐγὼ πιστεύω εἰς τὰ φυσικὰ θαύματα και τὰ περιμένω. Θ' ἀγαπήσετε ισως ἄλλον, εὐτυχέστερόν μου, ἀλλὰ θ' ἀγαπήσετε. Θὰ εἰνε κρῖμα νὰ μὴν ἀγαπήσετε.

— Ποτέ, ποτέ, εἶπε μὲ τρέμουσαν φωνὴν ἡ Θεανὼ ἐγερθεῖσα ἀποτόμως και μὲ βῆμα ταχύ, τρέχουσα σχεδόν, ἔψυγε κ' ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν της.

V

Εἰς τὴν μελαγχολικῶς γαληνιῶσαν φυχὴν τῆς Θεανοῦς ἀποκάλυψις τοῦ αἰσθήματος τοῦ Δημάκη ἐνέσκηψεν ὡς θύελλα.

"Οπως δ' αἴφνιδος κυκλῶν ἐκριζώνει δένδρα αἰωνόδια, ἀναρπάζει στέγας οἰκιῶν, συστρέφει ὡς ἐν δίνη ἀναμιξ ἐλαφρὰ και βαρέα σώματα και στροβιλίζουν δρμητικῶς εἰς τὸν σκοτισθέντα ὑπὸ τοῦ κονιορτοῦ ἀέρα φύλλα και κλάδοι δένδρων, κέραμοι, ἔύλα, ράκη και συντρίμματα παντοῖα και ἀκατονόμαστα, ἔτσι ἐστριφογύριζαν και τὰ συντρίμματα αἰσθημάτων, πόθων, σκέψεων και θελήσεων τῆς Θεανοῦς.

Εἰς τὸν δαιμονιώδη αὐτὸν στρόβιλον μερικὰ συναισθήματά της ἐφαίνοντο ἐναρμονιζόμενα μὲ τὰς σκέψεις τοῦ Δημάκη περὶ νέας ζωῆς. Τὸ αἰσθήμα ἵδιως τῆς μητρότητος διεκρίνετο ἐναργέστερον.

Πράγματι πολλάκις εἶχε παρατηρήσει, πόσον ἀντίθετα αἰσθήματα ἐγεννῶντο ἀπὸ τὴν διαρκῆ ἀνάμνησιν τῆς παρελθούσης εὐτυχίας της. "Οσάκις ἐσκέπτετο τὸν Βενθύλον, αἰσθημα ἱκανοποιήσεως και παρηγορίας τὴν κατελάμβανε και ἔλεγε: «Ἔπηρξα τουλάχιστον ἡ εὐτυχεστέρα τῶν συζύγων». Και τὸ αἰσθήμα αὐτὸς ἐμπόδιζε νὰ παρεντεθῇ εἰκὼν ἄλλου ἀνδρὸς μεταξὺ αὐτῆς και τοῦ Βενθύλου.

« — Ποτέ! ποτέ! εἶπε μὲ τρέμουσαν φωνὴν ἡ Θεανώ . . . »

Οσάκις δημως ἐσκέπτετο τὴν Ἑλληνα, ἵτο ἀπαρηγόρητος. Εἰς τὸ τέκνον της εἶχε καταφύγει δλη ἡ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσίς της, καὶ μὲ αὐτὸ θὰ ἔξηκολούθει ὡς μήτηρ νέαν ζωὴν πλήρην θελγήτρων· διότι δημου ἐνεργός ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις, ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τὰ βάσανα ἀκόμη βλαστάνουν θέλγητρα. "Εβδεπε καθαρά, ὅτι: δὲν ἔχασε μόνον τὴν κόρην, ἀλλ' ἐπαυσε νὰ εἶναι μήτηρ" εἶχεν δλην τὴν ὁδύνην τῆς Νιόβης, καὶ μίαν ἐπὶ πλέον ὁδύνην, τὸν πόθον τῆς μητρότητος.

"Ο πόθος αὐτὸς ἔσωσε τὴν Θεανὼ ἐκ τῆς ἀπολιθώσεως, διαρκῶς παρεμβάλλων ἀσρίστους παιδικὰς μορφὰς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλληνα.

"Ω! "Ας ἐγίνετο καὶ πάλιν μήτηρ! δημότος τῆς μητρότητος, δειλὰ κατ' ἀρχάς, θαρραλεώτερον κατόπιν, ἐκέντα τὴν ψυχὴν της χωρὶς νὰ ἐγγίζῃ τὴν σάρκα· διότι ἡ μητρότητος εἶναι δὲν ἀγνότερος καὶ ίδανικώτερος πόθος τῆς γυναικός. Μὲ αὐτὴν δημως τὴν ἀγνότητα ἡ φύσις, ὑλόφρων πάντοτε, συγκαλύπτει τοὺς ὑλικωτέρους σκοπούς της, δημως καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ "Ερωτος καλύπτεται ἡ θέλησίς της περὶ διαιωνίσεως τοῦ εἰδους. Τὰ ἀγνὰ αἰσθήματα ἔχρησίμευσαν πάντοτε ὡς πέπλος διὰ νὰ παρουσιάζωμεν ἐνδυμένην τὴν γυμνὴν ἀλήθειαν. Γυμνὴν ἐντρεπόμεθα νὰ τὴν βλέπωμεν· προσδάλλεται ἡ αἰδώς!

VI

"Ο Δημάκης ἔνεκα τῆς οἰκοδομῆς τοῦ περιπτέρου ἔξηκολούθησε τὰς σχεδόν καθημερινὰς μεταβάσεις του εἰς τὴν ἐπαυλιν. 'Αλλὰ καὶ χωρὶς αὐτὸ θὰ ἔξηκολούθει τὰς ἐπισκέψεις του. Δὲν ἥτο ἐκ τῶν ἀποθαρρυνομένων ἀπὸ τὴν πρώτην ἥτταν. 'Εγνώριζεν ὅτι τὰς πρώτας μάχας εἰς τὰς ἐκστρατείας τοῦ ἔρωτος κερδίζει πάντοτε ἡ γυνὴ διὰ τοῦ φοβεροῦ ἀμυντικοῦ δημού τῆς ἀρνήσεως· ἀλλ' αἱ νίκαι αὗται καταντοῦν ἐπὶ τέλους ἀρνητικαί. 'Η αἰχμὴ τοῦ δημού ἀμβλύνεται ἐκ τῆς χρήσεως καὶ ἀργὰ ἡ γρήγορα αἱ πολλαὶ ἀρνήσεις περιπλέκονται εἰς ἀντιφάσεις καὶ καταλήγουν εἰς κατάφασιν.

"Ἐν τούτοις διὰ νὰ ἐλαττώσῃ τὰς πιθανότητας τῆς ἀποτυχίας του εἰς τὸν αἰφνιδίως ἔκραγέντα ἐρωτικὸν πόλεμον, ἔκρινε στρατηγικώτερον ν' ἀφίσῃ πᾶσαν ἐπιθετικὴν στάσιν, νὰ φαίνεται ἀπολυμος καὶ δειλός, πλήρης ἔγκαρτερήσεως καὶ ὑποταγῆς εἰς τὸ φοβερὸν δχι. "Ετοι θὰ ἐνισχύετο ἡ Θεανὼ εἰς τὰς ίδεας της, ὅτι ἔχει ἐνώπιόν της ίδεολόγον καὶ ἀκίνδυνον ἔραστήν, καὶ θὰ ἐλάμβανε θάρρος διὰ νὰ ἐπιχειρῇ συγχάς ἔξόδους ἐκ τοῦ φρουρίου, ποῦ ἔφανετο ἀπόρθητον μὲ τὰ διπλᾶ του χαρακώματα, τῆς ἀπαρηγορήτου χήρας καὶ τῆς ἀπαρηγορήτου μητρός.

Μετ' ἐκπλήξεως δημως παρετήρησεν, ὅτι ἡ Θεανὼ καὶ εἰς τοὺς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους της εἶχε μεταβληθῆ. Μὲ κάποιαν εὐθυμίαν καὶ ζωηρότητα ἔχρωματιζε τὴν μονότονον μελαγχολίαν καὶ σοδαρότητά της, ἐπρόδιε κάποιαν εὐχαρίστησιν, ὅταν ὥμιλει μαζὶ του, καὶ ἐδείκνυε προδήλως μεγαλειτέραν τώρα οἰκειότητα, ἀφοῦ καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Κλεώπα προσεκάλει τὸν Δημάκην ὡς

συνοδὸν εἰς τὴν ἴππασίαν καὶ εἰς μακρυνούς περιπάτους πεζῇ. Δὲν ἤκουετο πλέον τὸ σηματοῦ τοῦ Βενθύλου ἀλλὰ μόνον τῆς Ἔλλης. Ὁ πόνος τῆς μάννας ἐφαίνετο καταπνίξας πάντα πόνον, καὶ ἕνας πόθος δ τῆς μητρότητος δλονὲν δγκούμενος ἐκυριάρχει ὅλων τῶν σκέψεών της, ὅλων τῶν δμιλιῶν της, ἀποδιώξας πάντα πόθον ἀλλον.

Ο Δημάκης προσεκτικὸς εἰς ὅλας τὰς ἀποτόμους αὐτὰς φάσεις καὶ μεταβολάς, ἐνόησε δτι Ἀχίλλειος πτέρνα τῆς Θεανοῦς ἦτο ἡ μητρότης καὶ ἔκει ἐκτύπησε. Περὶ ἔρωτος οὐδεὶς λόγος, οὐδὲ δταν περιεπάτουν εἰς τὸ δάσος, οὐδὲ δταν ἡ ἀργυρᾶ σελήνη τοὺς ἐκαμάρωνεν εἰς τὸν κῆπον. Γὰ τρυφερὰ αἰσθήματα ποὺ διαρκῶς φελλίζει τὸ δάσος καὶ ἐκκολάπτει ἡ Σελήνη, συνεκράτει δ Δημάκης διὰ νὰ μὴν ἐξεγείρῃ τὸ φάσμα τοῦ Βενθύλου· ἔστρεφεν δμιας ἐπιδεξίως τὴν δμιλίαν πρὸς τὰς χαριτωμένας εἰκόνας παιδίων, ποὺ ἐπαναφέρουν χαρὰν καὶ εὐτυχίαν εἰς τὸν ἔρημον οἰκον. Οὗτως ἔξεγειρετο τὸ φάσμα τῆς Ἔλλης, ἀλλὰ συνωθεύετο μὲ τόσας μορφὰς φαιδρῶν συντρόφων, ὥστε ἡ Θεανὼ εὐχαρίστως ἔπαιρε τὸν κατήφορον, δτις τὴν ὀδήγηει εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ μοναδικοῦ της πόθου, τοῦ ἐκτοπίσαντος πᾶσαν ἄλλην σκέψιν, νὰ γίνη δηλαδὴ μήτηρ.

Χάρις εἰς τὸν κατήφορον αὐτόν, τὸ χαράκωμα τῆς ἀπαρηγορήτου μητρὸς ἐγκατελεῖφθη καὶ συνεπῶς ἦτο βεδαία ἡ παράδοσις καὶ τοῦ ἄλλου χαρακώματος, τῆς κήρας.

Ο Κλεώπας, τοῦ δποίου τὴν προσοχὴν δὲν διέλαθεν ἡ ἀπροσδόκητος καὶ ταχεῖτα ἔξελιξις τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀδελφῆς του, δὲν θὰ ὀνθίστατο καὶ δὲν θὰ ἀπεπειράτο ἢ τὴν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δηλωθέντος γάμου, ἔαν ἐκ τῶν λόγων της καὶ ἐκ τῶν θρυλουμένων δὲν ἐπείθετο, δτι δ Δημάκης ἦτο κυρίως δ θέτων ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν τιμότητά του ὡς διαχειριστοῦ τῆς περιουσίας τῆς Θεανοῦς. "Οταν δὲ εἰδε τὴν ἀδελφήν του συμμερίζομένην τὰς ιδέας ἔκείνου καὶ ἀπαιτούσαν λογοδοσίαν καὶ ἀμεσον παράδοσιν τῆς περιουσίας της πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Τὸ τραῦμα ἦτο διαμπερές καὶ τὸ ἀδελφικὸν φίλτρον ἐθρυμματίσθη ὡς θελος. Ν' ἀμείβεται μὲ τοιαύτην ἀχαριστίαν τόση ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη καὶ τόση ἐπιμέλεια εἰς τὰ συμφέροντά της!

Χάρις εἰς τὴν παραδειγματικήν του ἀκρίβειαν καὶ τάξιν ἐντὸς ὀλίγων ήμερῶν ἔξεκαθάρισεν δλους τοὺς λογαριασμούς, ἔθωκε λεπτομερῆ λογοδοσίαν καὶ παραδίδων τὰ σχετικὰ ἔγγραφα καὶ τὴν περιουσίαν σπουδαίως ηγέημένην, εἰπεν εἰς τὴν ἀδελφήν του:

— Θεανὼ, ίδους ἡ λογοδοσία μου, ίδου καὶ ἡ περιουσία σου μὲ αὕησιν μάλιστα 100.000 φράγκων. Ἀφοῦ ἐπιμένεις νὰ κάμης σύζυγον τὸν ὑπονομευτὴν τῆς ἀδελφικῆς μας ἀγάπης, ἐγὼ φεύγω. Ὁ Θεός νὰ ἔχει μαζί σου, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔμπορος πλέον νὰ ήμαι μαζὶ σου· διότι βλέπεις, ἀκούεις καὶ σκέπτεσαι μὲ τὰ μάτια, τ' αὐτιά καὶ τὰ μυαλὰ τοῦ Δημάκη. Αὐτός ἐφάνη ἀνάξιος φίλος· καὶ τὸ κείριστον σὲ ἐκαμε νὰ πιστεύσῃς, δτι ημην ἀνάξιος ἀδελφός καὶ καταχραστής τῆς περιουσίας σου. Εὔχομαι νὰ μὴ τὸν ἀφίσῃς νὰ τὴν

καταχρασθῆ. αὐτός. Αὔριον ἀναχωρῶ διὰ τὴν Ἀγγλίαν. Σὲ ἀφίνω
ὑγείαν, ἀδελφή μου, καὶ δ Θεός μαζί σου.

Ἡ Θεανὼ συγκινηθεῖσα μέχρι δάκρυών τὸν ἐφίλησε, τὸν ἐζήτησε
συγγνώμην, καὶ τὸν ἱκέτευσε νὰ μείνῃ μαζὶ τῆς. 'Αλλ' ὅπως αὐτὴ
μὲ τὴν ἔμμονον ιδέαν τῆς μητρότητος ἔμενεν ἀκράδαντος εἰς τὴν
ἀπόφασίν της νὰ πάρῃ τὸν Δημάκην, ἕτοι κ' ἐκεῖνος ἔμεινεν ἀκαμ-
πτος εἰς τὴν ἀπόφασίν του.

Συγχρόνως ἡ ἐξαδέλφη Κλειώ καὶ ἡ θεία Καλλιόπη ἔφαλλον τὰ
ἔξι ἀμάξης κατὰ τῆς Θεανοῦς. Ἡ θεία ἔλεγεν εἰς γνωστούς καὶ
ἀγνώστους, εἰς ἑρωτῶντας καὶ μὴ ἑρωτῶντας:

— 'Ακοῦτ' ἔκει· ζὲν
ἐχρόνισεν ἀκόμη (εἶχαν
κλείσει δύο ἔτη) ποὺ ἔχα-
σε τὴν μονάκριβή της,
καὶ θέλει νὰ μοῦ γίνη
ξανὰ νύμφη. Δὲν ἐστέγνω-
σαν τὰ φεύτικά της δά-
κρυα γιὰ τὸν ἄνδρα της
καὶ γιὰ τὸ παιδί της....

— Μά, κυρία Καλλιόπη,
διέκοψε κάποιος ἀκροα-
τῆς, τὰ φεύτικα δάκρυα
δὲ στεγνώνουν ποτέ, ὅπως
καὶ τὰ φεύτικα λουλούδια
δὲν μαραίνονται· γι' αὐτὸ-
εινες ἀειθαλέες τὸ φεῦμα
καὶ βασιλεύει σ' αὐτὸν τὸν
κόσμον.

— Γι' αὐτὸ λοιπὸν βα-
σιλεύει καὶ ἡ Θεανὼ, ἡ
ὑποκρίτρια καὶ φεύτρα.
Μὲ τὰ καμώματά της καὶ
μὲ τὰ χρήματά της ξελό-
γιασε τὸν Δημάκην ποὺ
ἐτρελαίνετο διὰ τὴν κό-

« Ἡ Θεανὼ τὸν ἐφίλησε μὲ δάκρυα
καὶ τοῦ ἐζήτησε συγγνώμην... »

ρην μου καὶ ἥτον ἔτοιμος νὰ τὴν πάρῃ. Ἡ θέλησε καὶ καλὰ νὰ
μπῇ στὴν μέση προξενήτρα. Καὶ βέβαια, ἀνύπανδρος προξενητής
καὶ χήρα προξενήτρα γιὰ λόγου τους γυρεύουν. "Εδιωξεν ἡ ἀθεό-
φοβη καὶ τὸν ἀδελφόν της" δὲν τὸν θέλει, λέγει, πενθερὸν κοντά
της. Τῆς ἔφαγε, λέγει, 100.000 φράγκα δικά της. Πῶς θέλετε νὰ
πανδρευθοῦν τὰ κορίτσια μας, δταν κάθις πλουσία χήρα παίρνη δύο
καὶ τρεῖς ἄνδρας; "Ἐρχεται, βλέπετε, δ χάρος καὶ ἀρπάζει πάντοτε
τὸν ἄνδρα, γιὰ νὰ ξαναπανδρευθῇ ἡ χήρα. "Ετοι, πῶς θέλετε νὰ
ἔλθῃ ἡ σειρὰ τῶν κοριτσιῶν μας;

"Η ἥχὼ τῆς κακολογίας, τῶν συκοφαντιῶν καὶ τῶν καυστικῶν

σκωμμάτων ἔφθανε μέχρι τῆς Θεανοῦς. 'Αλλ' ώς συμβαίνει εἰς δημοίας περιστάσεις, αἱ φλυαρίαι τοῦ κόσμου ἐξήγειραν τὸ πεῖσμα τῆς κακολογουμένης καὶ τὴ Θεανώ ἀντὶ δισταγμῶν καὶ ἀναδολῶν ἐπέσπευσε τὸν γάμον τῆς παντέρημος ἀπὸ πᾶσαν εὐχὴν καὶ παρουσίαν συγγενεικήν. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Κλεώπατρα καὶ τὴν παρουσίαν της, ἔρριψαν βαρεῖαν σκιάν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς κ' ἔκπαμν τὴν νύμφην νὰ κλαύσῃ μὲ λυγμούς κατὰ τὴν στέψιν.

VII

'Ο δεύτερος γάμος τῆς Θεανοῦς, ὅσον καὶ ἀν ἑτελέσθη ὑπὸ κακούς οἰωνούς, θὰ ἦτον ἀφετηρία νέας ζωῆς, καὶ ίσως εύτυχοῦς ζωῆς, ἐὰν δὲ πόθος τῆς μητρότητος ἐξεπληροῦτο. 'Ατυχῶς δὲν ἐπραγματώθη. Καὶ ὅσον παρήρχετο ὁ καιρός, τόσον τὴν ἐλπίδα διεδέχετο ἡ ἀπογοήτευσις, καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν ἡ πικρὰ μετάνοια. 'Αλλ' ὅταν μετανοῇ κανεὶς διὰ πρᾶξιν ἀνεπανόρθωτον, ἄρχεται διὰ τὸν μετανοοῦντα ἡ ἐπίγειος κόλασις, ἥτις ἄγει ἀσφαλῶς εἰς τὸν παράδεισον. Κατὰ τοὺς θεολόγους μάλιστα, ἡ μετάνοια εἶνε εἰσιτήριον πρώτης θέσεως τοῦ παραδείσου.

'Ο Βενθύλος ὠρθοῦντο εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Θεανοῦς ὡς τιμωρός, τὸ δὲ φάσμα του παρεντιθέμενον διαρκῶς μεταξὺ τῶν νέων συζύγων ἥρχισε νὰ ἥγε δρατὸν καὶ μὲ τὸ παραπάνω ὄχληρὸν εἰς τὸν Δημάκην. Διότι ἡ Θεανώ, χάριν τοῦ ἐξιλασμοῦ ἐθεώρει ἔαυτὴν ὑπόχρεων εἰς πᾶσαν ἀφορμὴν νὰ παραλληλίζῃ τοὺς δύο συζύγους, καταλήγουσα πάντοτε εἰς ἐγκώμια ὑπὲρ τοῦ Βενθύλου καὶ εἰς ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ Δημάκη. Τὸν κατηγόρει διὰ δὲν εἶχε τὴν λεπτότητα, οὕτε τὴν εὐγένειαν, οὕτε τὴν γλυκύτητα τοῦ μακαρίου· διὰ ἡ συναναστροφὴ του ἥτο ἀχαρις, ἡ φωνὴ του δυσάρεστος, τὸ βάδισμά του βαρύ, ἡ ἐνδυμασία του ὅπερι μορφος, αἱ θωπεῖαι του ἀποκρουστικαὶ, αἱ εὐφυολογίαι του ἀνάλατοι, οἱ τρόποι του βάναυσοι, λόγῳ συγχρωτίσεώς του ὡς ἀρχιτέκτονος μετὰ βαναύσων καὶ χειρωνάκτων, καὶ ἡ κοινωνικὴ του θέσις κατωτέρα τῆς τοῦ μακαρίου. Κατήντησε πλέον δ Δημάκης ν' ἀκούῃ συγχότατα ὡς ἐπιφόδον: «Δὲν ἀξίζεις, καῦμένε, οὕτε τὸ νύχι τοῦ Βενθύλου».

Μίαν ἴμέραν προσάπτεται εἰς τὸν Δημάκην νέα μοιμφὴ διὰ ρογχαλίζει.

— Κι' δ μακαρίτης σου, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, δὲν ἔρρογχάλιζε διόλου; ἡ μήπως τὸ ρογχαλητόν του ἥτο μουσικώτερον τοῦ ἰδικοῦ μου; Καλὰ ποῦ δὲν ἔκαμες ὡς τώρα καὶ διὰ τὸν βῆχα μου καμμίαν ἀπὸ τὰς χαριτωμένας σου συγκρίσεις.

— "Οσον δημοιάζει τὸ βραχιόν γαύγισμα ἐνὸς μανδροσκύλου μὲ τὸ χαϊδευτικὸν ἐνὸς λαγωνικοῦ, ἀλλο τόσον δημοιάζει καὶ δ ἰδικός σου ἔηρόθηχας μὲ τὸν συμπαθητικώτατον βῆχα τοῦ μακαρίου. Σὲ εἴπα, δὲν ἀξίζεις οὕτε τὸ νύχι τοῦ Βενθύλου. Εἰσαι δ ἀντίπους ἔκεινου.

— Γι' αὐτὸ μ' ἀντιπαθεῖς;

— 'Εσύ τὸν ἀντιπαθεῖς.

— Πώς νὰ μὴ τὸν ἀντιπαθῶ, ἀφοῦ αὐτὸς σὲ κάμνει νὰ παραλογίζεσαι καὶ νὰ μὲ μισῆς; Πρῶτα μ' εὑρίσκεις κάλλιστον σύντροφον· τώρα δὲν ὑπάρχει ἐλεεινότερός μου. Ποιὸς ἐκ τῶν δύο μας ἀλλαξεῖ ἀπὸ τότε, παρακαλῶ;

— 'Εσύ. Μὲ ἀπάτησες αἰσχρά· μ' ἐγέλασες

— Τώρα θὰ σὲ δεῖξω ποῖος σὲ γελᾷ, ποῖος σπείρει ἐδῶ τὴν διχόνιαν μεταξύ μας.

Καὶ δρμᾶς δ Δημάκης εἰς τὸ δωμάτιον, ποῦ ἡ Θεανὼ διὰ τὴν μνήμην τοῦ Βενθύλου εἶχε μεταβάλει εἰς Μουσεῖον καὶ προσκυνητάρι, ἀνοίγει τὸ παράθυρον, τὸ πρὸς τὴν αὐλήν, ἀρπάζει τὴν προτομὴν τοῦ Βενθύλου καὶ τὴν ρίπτει ἔξω, ὅπου ἔπεσε μὲ πάταγον καὶ συνετρίβη.

— 'Εσύ πετᾶς τὸν Βενθύλον ἀπὸ τὸ σπίτι του; κραυγάζεις ἔξαλλος ἡ Θεανὼ. 'Εσύ τὸν κομματιάζεις ἐμπρός μου; "Έξω, ἀθλεῖς φύγε ἀμέσως. Νὰ μὴ σὲ ἴδοῦν τὰ μάτια μου. "Ο Βενθύλος, ποῦ κομματιασες, εἶναι δλοζώντανος ἐδῶ μέσα. Καὶ ἂν ἦνε κανεὶς ἐδῶ πεθαμένος, ἐσὺ εἶσαι δ νεκρός καὶ τράβα τὸ πτῶμα σου.

"Η συνοίκησις ἥτο πλέον ἀδύνατος. "Ο πεθαμμένος ἔδειχνε τὸν ζωντανόν. Καὶ ἥτον ἐπόμενον, ἀφοῦ πᾶν διτεῖ εἶχεν ἡ Θεανὼ, ὅλαις αἱ ἀναμνήσεις, γλυκεῖαι ἡ θλιβεραί (διότι καὶ αἱ θλιβεραὶ μὲ τὸν χρόνον ἀποκτοῦν ιδιάζον θέλγητρον καὶ μᾶς συνδέουν στενώτερον), ἡ καρδία της, τὰ πάντα ἀνήκον εἰς τὸν Βενθύλον. "Ο Δημάκης ὡς ἐγκάθετος, ἀποτυχών εἰς τὴν ἀποστολήν, ἔξωσθη, ὡς ἐκδάλλονται τοῦ θεάτρου τοῖς ἐγκάθετοι, δταν δὲν κατορθώνουν νὰ χειροκροτηθῇ τὸ δράμα.

VIII

Η Θεανὼ τελείως ἥδη ἐμονώθη. "Ο Κλεώπας δὲν ἀπήντα εἰς τὰς ἐπιστολάς της, μολονότι τὸν ἵκέτευε νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ νὰ ἀναλάβῃ πάλιν τὸ ἔργον συμβούλου, προστάτου καὶ σωτῆρος τῆς συντετριμμένης καὶ μετανοούσης ἀδελφῆς του. "Η θεία Καλλιόπη καὶ ἡ ἔξαδέλφη Κλειώ ἔχαιρεκάκουν εἰς τὰ συμβάντα διεξάγουσαι τὸν "Ψυστόν, δτι εἰσήκουσε τὰς εὐχάριτων περι ἐκδικήσεως. "Η κακολογία των ἐλάμβανε τώρα διαστάσεις ἀμειλίκτου σατύρας.

Τὸ δέ δεινότερον ἀπέτυχεν ἡ Θεανὼ εἰς τὴν ἀπόκτησιν διαζυγίου, καίτοι πολλὰ ἐδαπάνησε πρὸς τοῦτο καὶ πολλὰ ἐμηχανεύθησαν οἱ δικηγόροι της. "Ο νόμος ἐπέμενε νὰ τὴν θεωρῇ σύζυγον τοῦ Δημάκη, ἡ δὲ κοινωνία νὰ τὴν ὄνομάζῃ κυρίαν Δημάκη, ἐνῷ οὐδεὶς δεσμὸς πλέον ψυχικός ἡ σωματικὸς ὑπῆρχεν. "Η ἀπελπισία της ἐκορυφώθη, δταν μὴ λαβοῦσα ἀπάντησιν καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν, ἐπείσθη δτι ἐγκατελείψθη δριστικῶς καὶ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ μόνου ὑπολειφθέντος ἐκ τῶν προσώπων, ποῦ ἦγάπησεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

Συνέταξε τότε τὴν διαθήκην της, ἐγκατέστησε τὸν Κλεώπαν μόνον κληρονόμον, ὑποχρεώσασα αὐτὸν νὰ καταβάλῃ σπουδαῖον ποσὸν λόγῳ κληροδοτήματος εἰς τὴν Κλειώ πρὸς ἀποκατάστασιν

της, υπὸ τὸν ὅρον νὰ ὑπανδρευθῇ πάντα ἄλλον ἐκτὸς τοῦ Δημάκη, ἐξήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ κληρονόμου, ἐσυγχώρησε τὴν κληροδόχον, καὶ ἀφοῦ διένειμεν ἀρκετὰ ἐλέγη εἰς πτωχὰς οἰκογενείας καὶ γεννατὰ φιλοδωρήματα εἰς τὸ ὑπηρετικὸν προσωπικόν, κατεκλιθῆ μίαν νύκτα διὰ νὰ μὴν ἵδη πλέον τὸν "Ηλιον τῆς ἐπιούσης.

Μετὰ δύο μεγάλας συμφοράς είχεν ἐπιζήσει μετὰ τὸν γάμον ὅμως ποὺ ἡθέλησεν ἄλλὰ μετενόγεσε, ἀπεφάσισε νὰ δηλητηριασθῇ, διὰ νὰ μὴν ἐπιζήσῃ. Τόσον είναι ἀληθές ὅτι αἱ συμφοραὶ, δι' ᾧ εὐθυνόμεθα ἡμεῖς, ἀπελλοῦν τὴν ζωὴν μας φοβερώτερον, παρὰ αἱ ἀκούσιαι συμφοραὶ, δι' ᾧ εὐθύνεται ἡ δυσμενῆς τύχη. Καὶ ὅταν ἡ τύψις τῆς συνειδήσεως καὶ ἡ μετάνοια δὲν κατορθώνουν νὰ ἔξοντάσουν τὴν ζωὴν ὅσον ταχέως θέλομεν, ἔρχεται ἐπίκουρος μία βολὴ πολυκρότου διὰ τὸν ἄνδρα, μία σταγῶν δηλητηρίου διὰ τὴν γυναικα.

'Αλλ' ὑπάρχουν δυστυχίαι καὶ μετὰ θάνατον. Δὲν είχε φαντασθῇ ἡ ἀμοιρος Θεανώ, ὅτι ὁ Δημάκης βοηθούμενος καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ νόμου, αὐτὸς θὰ τὴν ἐκήδευε, αὐτὸς θὰ τῆς ἔδιδε τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν καὶ, ὥ! τῆς τραγικῆς εἰρωνείας!

Θὰ τὴν ἔθαπτεν εἰς τὸν ἴδιον τοῦ οἰκογενειακὸν τάφον, κείμενον ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ μεγαλοπρεποῦς τύμβου, ὅπου ἀνεπαύετο ὁ Βενθύλος καὶ ἡ "Ελλην, καὶ ὅπου ἐνόμιζεν ὅτι ἔτρεχε ν' ἀναπαυθῇ αὐτοκτονοῦσα.

'Η τύχη, ἀνίσχυρος ἀπέναντι τῶν νόμων τῆς φύσεως, ἐπειδαίνει χαιρεκάκως εἰς τοὺς κύκλους τῶν ψυχολογικῶν νόμων καὶ ἀρέσκεται νὰ τοὺς ταράττῃ συχνά, διὰ νὰ χλευάζῃ τὰ βουλεύματα τῶν ἀνθρώπων.

"Οταν ἐπέστρεψεν ὁ Κλεώπας, ἐξήντλησε πᾶν μέσον ὅπως μετακομίσῃ τὴν νεκράν εἰς τὸν τάφον τοῦ Βενθύλου, ἀλλὰ εἰς μάτην. Διότι οἱ κανονισμοὶ τοῦ νεκροταφείου τῆς Κοινότητος ἀνεγνώριζον

— "Εἶω, ἄσθλε! Φύγε ἀμέσως,
νὰ μὴ σὲ ἰδοῦν τὰ μάτια μου! . . ."

ρητῶς εἰς τὸν ἄνδρα τὸ δικαίωμα νὰ κοιμηθῇ τὸν αἰώνιον ὅπνον μετὰ τῆς γυναικός του, συνεπῶς καὶ μετὰ τῶν τριῶν γυναικῶν του, ἐάν τυχόν τρις νυμφευθεῖς θάψῃ κατὰ σειρὰν καὶ τὰς τρεῖς εἰς τὸ ἰδικόν του Μαυσωλεῖον ὁ τρισυπόστατος χήρος.

Καίτοι θριαμβεύων ὁ Δημάκης, ἀνελογίζετο μετὰ πικρίας, ὅτι κατὰ τὴν συζυγικήν του διάστασιν ὁ νόμος δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἔξαναγκάσῃ τὴν Θεανὼ ὅχι εἰς διαρκῆ, ἀλλ' οὐδὲ εἰς μιᾶς νυκτὸς συνοίκησιν. Καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ μελαγχολικὸν συμπέρασμα, ὅτι οἱ ἀνθρώποι λύουν τὰ ζητήματα τῆς αἰωνιότητος πολὺ εὐκολώτερα παρὰ τὰ ζητήματα τῆς προσκαίρου ζωῆς.

IX

Πρωῖαν τινὰ ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου μαρμάρου ἀνεγινώσκετο τὸ ἔξης ἐπίγραμμα συντεθὲν παρ' ἀγνώστου:

Καὶ νεκρὰν μὲ τρυφαννεῖ ὁ ἀπαίσιος Δημάκης,

Δὲν ἀφίνει τὸ κορμί μου

Στὸν Βενθύλον μου κοντὰ νὰ ταφῇ καὶ στὸ παιδί μου,

Κ' ἐδῶ θέλει, ἐδῶ νὰ τό χῃ.

Μετὰ γάμουν εὐτυχῆ, ὅχι ἄλλον γάμον, ὅχι,

Όχι, ὅχι, μυριάκις.

"Οταν τὸ ἀνέγνωσεν ὁ Δημάκης, ἐνόμισεν ὅτι διὰ ταρταρείου σάλπιγγος βροντοφωνεῖται μία αἰωνία κατάρα δι' αὐτόν, καὶ ἐν παράγγελμα αἰωνίως ἀληθές δι' ὅλους. Διὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς κατάρας, ἐσπευσεν ἑκουσίως νὰ μετακομίσῃ τὴν νεκρὰν εἰς τὸν τάφον τοῦ Βενθύλου.

[Ἐν Κων/πόλει]

ΓΕΩΡΓ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Η Ι Δ Ε Α

ΔΕΝ εἶμαι ἐγὼ ποῦ ἀναστενάζω,
οὐ δουλευτής,

δὲν εἶμαι ἐγὼ ποῦ αἴματοστάζω,
οὐ χτίστης.

Ἐσὺ εἶσαι, Ἰδέα, ποῦ τὴ σημαία κρατεῖς
μᾶς λιοθρεψμένης Πίστης.

Κ' εἶν' ἡ ψυχή μου ἡ σκλάβα σου, ἡ πιστή σου,
ἐσένα τῆς ἀθάνατης δουλεύτρας,
ὅποῦ μερόνυχτα γκρεμῆ μαζί σου
βωμούς καὶ εἰδωλα θρησκείας ψεύτρας.

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗΣ